

D E P O T E S T A T E ,

Quam habet Ecclesia proscripti, damnandi pravos libros contra fidem, & boños mores.

M O N I T U M .

Amagi nequit quomodo Ecclesia ius habeat, & possessionem adierit, censoriam notam affigendi, proscripti, & interdicendi lectionem pravorum librorum sub pena excommunicationis, atque electionis a communiione fidem. Hunc ipsum Apostoli motu inveterato, in ipsi Ecclesie primordiis dannatos libros Infidelium, & primorum Hereticorum, qui illius doctrinam, & morum sanctitatem impugnabant. Hae ratione omnibus fœculis illa ista est ad errores in ipso ortu suffocandos, & prohibendum, ne viri sumarent, atque degenerent, & placentoribus sensibus suis adversariis lectione favorerentur; quemadmodum docemur ab omnibus Sancti Doctoribus, quorum scripta ut plurimum non alio tendere videntur, nisi ut eos refellant, qui Christianas veritatis impugnant, & Ecclesiam propriae iudicem utentes, quibus ad illam lacerdant hostes abutantur. Profecto iure maximo boideria adme die hac ratione utitur Ecclesia, quam perirem semper experta est proscripti pravos id genus libri, tunc eis, qui mentem, cum eos, qui cor filiorum suorum corrupti. Tandem enim si tenetur velut bona Mater nutrit filio doctrina sana, atque ut loquuntur Prophetæ, adducere illos in optimam pacem, ad gratias vitam in illis servandam; non ne tenetur etiam illos ab iis amovere, que tabe aliquo eos possint inficere? Hoc nomine perniciosos libros intelligo, qui corripunt fidem, & mores bonos, qui duo illa sunt, quibus nihil illi esse debet antiquis. Hoc fidus deinceps videbimus. Id unum vos rego, ut animadvertisatis, quoniam de hoc argumento nobis actum fuerit in Tomo Tertio Bibliotheca Moralis Concionatorum, ubi de bonis, pravisque libris generatim locuti sumus: hoc in loco nobis eos cancellos constituisse, ut probemus Ecclesie disciplinam, exhibentes tantummodo pravos effectus librorum, qui contra fidem, bonoque mores passim eduntur.

D E P O T E S T A T E ,

Quam habet Ecclesia proscripti, atque damnandi Libros pravos contra fidem, & boños mores:

Ullum ne periculosus virus est eo, quo libri nequam passim adspersi inventur? Quia vero aviditate venenati id genus libri perleguntur? Quis nescit horum librorum lectionem venumdem esse eos praudentes, quo elegantes, ac eloquentes conscripti sunt? neque enim defunt veneres, ac fales iis, qui opera id genus elucubrantur. Omnia gulfum palpat, omnia ibi aitent, omnia terribilis virus perlant. Tranquilla per otium leguntur ea, quæ narrata cievent pudorem. Pernicis filum cupiditates in animam irreputant, cor ipsum pervadant per hujusmodi lectionem. Alii ubique in periculosissimis occasionibus, & acerrimis tentationibus, mens, & cor distracti possunt: pericolo deteriti nobismete evare possumus, illata evitare vulnera, vel falcem fugia nobis proficiunt: sed per pravorum librorum lectionem, ipsi per libidinem, & data operaria virus ipsum perquirimus; illud modicis haustulis potamus, lente, per otium, & sine testibus, qui nos ab his venaientibus fontibus avertire valeant, nobismete propinquamus. *Pater Croiset.*

Non ne per pravorum librorum lectionem Sathanas artem inventi fallendicor, & mente nostram, que nunquam minus distracta sunt, simulque magis ad cupiditates haereticas apponit, cum præcipue nefari libri nova semper cogitationes, applicantes illam nunc indigenis homine rationabilis, & Christiano. Sed nondum fatus, neque enim defunt alterius generis libri fatus nefari, qui vitium, atque licentiam inspirant. Quo elegantis scripti sunt, eo jucundiores, ac venitores sunt, eo aptiores ad bonos mores corrumpendos, ita ut mentis corruptione, & vice nocturna licentia cum sint duas effectus penae nefariorum hujusmodi librorum, & duo gravissimi obices ad nostrum latorem, debemus procul dubio cohibere noxiem hanc cuitatitudinem, ne dicam infamam eorumdem legendorum futorem. *Idem.*

Cum morum licentia non minor sit obex ad Salutem, quam impietas, & irreligio; scitis, humani generis inimicum, utraque arte ut illam perpendam: & eos quo per errorem fallere non potest, conari illos allicer, vel potius trahere in vitium, ac feciis per pravorum librorum lectionem. Librorum id genus cœsura facere aggredior, quin tamen audiemus verba facere de auctoritate Ecclesie, & Pastorum, vel Doctorum ejusdem iudicio, non enim volunti compellere vos ad damnandum, quod illi toties fecerunt non quidem singillatum ostendendo quinam sint libri isti, qui parens sunt moribus corruptendis, quippe infinitus est numerus, nec fieri potest, ut recessentur; sed generatim dicendo, hos esse eos, quos plerique ardenter inquirunt, quos perdite amant, & qui sunt deliciae eorum, qui ingenii laudem aduent, & quorum lectio, ut plurimum, parit oblectionem. Hi sunt libri, ut verbo dicam, de re amatoria loquentes; fictas fabulas continent, quarum fictive narrationes veras excitant cupiditates: hilares comedie, amatoria carmina, ubi tenebrii affectus summa perturbant artis, ut in cor facilius, & blande ingrediantur: omnes denique libri, qui ad id unum facti

Quam per cultum, & legerem, & brevem, & quod inde mala proveniant.

Non enim in tractatu non vitium aliquod singulariter aggregatur, non errorum unum, aut perniciose aliquod placitum admittitur refellere, sed aperiūtum causam maximum flagitiorum, & omnia fere vitiorum: admitimus exhaustivæ sententiam errorum omnium, & querimus tandem tumulum, & etiæ medium auferendi ex hominum mentibus placita nequitam, que illos peruanit hoc infelici fœculo; & me illud invenire arbitrarer, si persuaderem omnibus possem, ut imitarentur Ephesios, qui Sancto Paulo prædicante omnes nefarios libros flammis devoverentur. Verum cum hac medicina nunquam sit in proxim redigenda: saltem conabor omnibus, qui audiunt me, persuadere, ut nunquam libro hujusmodi se lectos esse proficiantur; ad quam rem

D e P o t e s t a t e , q u a m h a b e t E c c l e s i a , &c.

facti videntur, ut noxiū amotem insipient. *Autor in omnia argumenta.*

Cum Ecclesia non minor sit zelus ad servandam, quam propagandam fidem, omnem semper curam adhibuit, ut censoria nota perfringere, & damnaret libros, qui alienam spirant non solum per ea, que palam obscena sunt, & quæ illi, quibus adhuc pudor aliquis reliquis est, ferre non possunt, & quos Ethnici ipsi cum Auctoribus eorum proscripterunt; fed illos etiam, qui virus sumunt celant nominibus, que minus ludum pudorem, & verbis in speciem magis honestis, quales sunt fictive fabularum narrationes, Comoditas quo licentiores, historias de variis armis eventibus confitit; inter quas recenseri possunt etiam fatyzy, libelli infames, qui particularium, & saepe etiam integrarum societatum extimationibus officiant. Sed Ecclesia nemo subiraci debet, sicut ardore nigrum theta fagat libris hujusmodi, quandoquidem Magistris ipsi damnant editio scripta, que contra Româplicatum eduntur, & Principum auctoritatem lacerant. *Autor Recens.*

Non loqueris hoc loco de libris, qui apertius honestatem, ac pudorem oppugnant: omnibus enim jam persuasum sunt curiosi, ac dubitationibus suis eruditos fatigant; & ut prohibeatur, infames hostis libros docere non posse nisi obscenas libidinis, que sunt scandalum civitatum, & horrorem inferunt libri, quibus reliquis est fons aliquis honoris, & probitatis. His ergo temporibus vitium minus turpe effectum est; libri enim illius infamiam tegunt honestis vocabulis; sed illi verborum ambigibus, tententibus, que sunt longe periculio propriei, tanta enim arte, atque elegantiā in amissis obrepant, ut ab illis cavere sit difficultate. In his unice moros, velut illi, qui concientia sunt ad staudam, foventam, augendamque cupiditatem omnium maxime efficiunt. Neque arduum opus me ingressum puto, probatibus auditoribus meis non sine gravi periculo id genus libros legit posse; quin immo vereor, ut pluribus hoc tam propria persuasori experientia, & ne confiteantur, flagitosi juventur sua licentiam initium duxisse ab hujusmodi letione, atque tenuerint se sub specie difendi mores, & modum vivendi in mundi luce, didicisse turpem vitam ducere, & meliores annos etatis suis in flagitiosum impudicitiam traducere. *Autor Sermonum in omnia argumenta.*

Nil aptius est ad corruptendos mores illorum, quorum pars legitio, & ingenium prona sunt ad periculosas imprecisiones recipiendas. Ne mihi dixeris, queso, in his libris, qui tantum tibi afferunt oblectionem, & ita te fascinant, de honestis amicitias verba feri: quandoquidem earum finis conjugium est, quod tamen non concludatur nisi post multa aduersa, post sollicitudines, zelotypias, & artes, que si definit, lecito nihil haberentur, faporis, illecebrarum. Heu! Hos ipsum efficit major periculum, & invenitibilis: hinc honestas, qui in speciem prætextur, defiderunt, & confunduntur cum illis, in quorum medio versamus, est velut esca, qui tegit hanc, quo cor conscientis conscientiam stimulis lancinatur; vel tamquam exquisita, ac opipare epula, quibus virus admixtum est, & quod nonnihil hautum cognoscitur. Dic quodcumque tibi placuerit, horum librorum auctores omni uslo fuisse diligenter amondi, quidquid posset, vel animum pollueri, vel ladere urbanitatem. Facile fuit Auctori animi sui cupiditatem dissimulare, ubi id et re censuit, atque locum mollem, ac periculorum per transnam obitum pertrahere: sed ubi lectoris incaulus imaginatio, longius procedit, quam fieri posse putatur; suplet illi, qui resistent ab Auctore; cuius non honestas te allicet ad legendum; sed argumentum, de quo agitur, quod solum accendere potest in corde iahonestam cupiditatem; tunc enim mens abstrahens ea, que licent, ab illis, que feceris, iis tantum inheret que placent; quod locus præbet sexentis impiisphantatibus, sexentis noxiis desideriis, aliisque malis. Ars, qua Auctor proponit ea, de quibus agit, ab eius argumento separari non potest; cumque res ipsa per se prava sint, periculum ex illis oblectacionis percepit fit perfeccitum per eum modum, quo illas Auctor insinuat. Hac loquenti elegantiā, venit huius verborum circuitus, spiritus acer, sensus molles, ac summa industria elaborati tantum efficient imprecisionem, ut arduum sit illam tradere oblivionis. *Autor Sermonum in omnia argumenta.*

At enim, inquis, novi equidem horum librorum lectionem perniciosem illis esse, qui quadam in astate siti sunt, & qui suæ naturæ prout sunt ad voluptam, atque solitatem; sed cur hoc lectionis genus interdixeris alii, qui minime prolixes sunt ad hauriendum hoc virus tanta arte preparatum? Car hominibus, quorum aetas maior, & provectionis est, non licet se inter tot feria negotia horis successivis honesta huius lectionis vacare, cuius apud illos locum tenent ales, ludi, societates, colloquia, que omnia fortasse molesto exigit habere posent? En aliis color, qui tegunt malum, atque periculum, quod in hac iniuncta, iniquitate occupatione inventur; qui me ad diegandum

Sed quiso, Auditores, quid prodest possum ha fabulofæ narraciones, ha historias, ha lenocinia, nisi infans amoribus inspirandis, qui mollient cor, & animam inertem, ac voluptuosam efficiant, eamque noxiis, turpibusque impiendent affectibus, postquam mentem fatuis repleverunt ideis pulchritudinis, & chimeræ perfectionis? Quid discitur in hac lectione, que asinam fascinat, nisi causus inopinati, perturbati affectus, pralia communita, techas

elabofate, ambages, per quas heros deducitur per omnia fortunata anergia ad votorum suorum apicem perveniat, sed quis fructus, quis effectus deprehendit in moribus eorum, qui hac lectione quodammodo fascinantur? Nonne vestram docuit, similis ratione conscribendam? Perinde ac velint in prasim redigere quacumque legerunt, sicutum easdem turbas, eosdemque affectuum artos, quos graphicis fibi representatos videront. Nulli habent mulierum ideas, quas non sibi tamquam Idola proponant. Non crepant nisi amorem, servitutem, obsequium, devotionem & constantem fidelitatem; denique tota vita sua ratione, chimericisque conatus exprimere admittuntur quicquid dicuntur. Videntur tandem inanibus imaginibus repletis oiofam ducere vitam, nulli parens muerti, vel negotio, fieri luctum, ac jocum illorum, qui cordata sunt, & in meliori schola erudit. Putatis vos hoc pacto mundi mores, conservandi artes, elegantiam, atque honestorum virorum vitam indispici? & jacturam facitis earum disputationem, quas forte ad id vobis natura conulerat, & vosmet corripit per eos mores quibus haec legentes inducuntur s; ita ut potius amissis partem temporis in absurdis di genus informum formarum commentis hauriendis, alteram amittere in vita inseri, que nihil ad eternam salutem adquendam operatur. *Idem.*

Multiples
miseriosi libri
veneris, vi-
tatas, &
causa quae
praece-
tur ad eos
perlegen-
tos.

Inter pravos libros, qui tamquam neutri, ac nulo in discrimine habent censuram, & ex quibus foliatio, & oblectatio queritur; recente illos, qui facies redundant narrationibus, qui de nigris, ac ineptis loquuntur, & fabellis ad libitum admittunt; scurriles histrionicum comedias; jucunda, & festiva commenta ad tristem animum exhilrandum inventa, ad avertandam morositudinem, ac fallen dum hominis fassidum, quid agat, cui valet, necesse. Hoc culpa vacuum foliatio est, inquis, aptum ad diffundendum inerorem, & tetterimus, atque nequissimas etiam cogitationes. Sed cogitas n, Auditor, ad ea, quae dies? nonne periculoso illatio est, nihil facere mentis dissipatio? in quam te lecio hujusmodi conficit? Quae etiam si non alii pareret malum, quam inerem alioz otiositatem, & afferre tempus melius in rebus festis intumendum, nonne fatis grave detractione inferet, ac periculum defendant? Heu! te aliquando hujus detrimenti, ac inutilis otio quam peccabit! Quo horum prototypa in negotiorum occupatione absuntur? Quantum temporis terius ad mentem replendam ineptis, & quaz omnino tradenda sunt oblizioni, ut tandem aliquando vita vere Christiana ducatur. Quod si hujus characteris libri adhuc tibi culpa vacui videantur, vel falem confuram ades severus; non antea mordet in illis magis pietatis spiritu, adversari, collectio ni, vigilantes, cura, quae necessaria est ad Christianae vivendum, quam hanc mentis dissipacionem, hanc nuga tationis, & temporis jacturam in vanis & abjectis, ac inutilibus rebus factam. *Auctor Sermonum in omniis argumentis.*

Santus Antonius, qui ex omnibus Doctoribus hoc ar-
gumentum accusatis pertrahit, hos libros ad fallendum
S. Pauli de lectione, & pravos libri.

Santus Antonius, qui ex omnibus Doctoribus hoc argumen tum accusatis pertrahit, hos libros ad fallendum Spiritus tenebrarum, & mendaci paternis uitiorum ad mentes corrumperat, & in errorem pertrahendas. Hi sunt Hanc toriorum libri, quorum auctores non vacant suspicione forensi de sensu parum orthodoxis; dicere possumus nihil esse, his magis contagiosum; nam per venientiam hominum virus effunditur in Provincias, & Regnū; hoc iesus est, quae plures perditi animas, majoritatem peperit in Dei Ecclesia valitatem. Non iesus igitur ambigere, utrum veleci hujus hauriendi pericolo se obiciat, qui operam dat lectio ni librorum, qui, & illud continent, & sensim, & sine sensu alii, ipsarunt. Et sane illi ignorat, praeponit, & vulgaritatem illorum arte, quae temet, & nihil polliceri, nisi meras Evangelii veritates, veris profec tiones ad imperatorem. (ad Tim.) Jam fateamini necesse est, inanes hos, profanoque fermeos, utor verbis Sancti Pauli, in his, qui illos vel audiunt, vel legunt, nequaque supponere pietatis studium, vel reverentiam; neque cohabeti vel ab hominibus tamquam affectios, ac religiosos; sed cum Sancto Paulo dico, eos qui profanae lectioni vantant, de qua ies est, est quodammodo in schola impietatis, ubi in singulis dies proficiunt, ita ut quam primi doctissimi evadant, ac lauea donandi propter Praecepta, qui in hujusmodi libris addicunt: Proficiunt ad impietas. *Idem.*

Maior, & que
libri non
solum in
vulgarum, sed
in propriorum

Maxima, & perniciosestima hodierna die in terris gra fiantur mala; si enim libri vani, & inutiles, quos adolescentes legere oblectantur, portant ad imperatorem omnem auctoritatem curam, qui nobis est debet, nonmet de officiis nostris erudiendi, quid porro sentiendum est de illis, qui palam sunt inepti, & qui continent documenta, quae ad hec ipsum, & quae prima evertant Religionis fundamenta? Non sunt multi factor id genus libri; nam legum severitas, & Magistratus zelus, qui libros, corrumque auctores flammis adjudicant comburendos, coercent licentiam in lucem emitendi libros adeo perniciosos, & censorum ejus, quamvis non defant qui sati sunt ad mores, menteque corrumpendas; eo ulque ut sub initium praecepti facili vita fuerint Secta integrorum, ac flagitiorum hominum qui ex hac Schola egredi, & hujusmodi

perditionis metitur periculum licet manifestum; nulla prodest Ecclesia communitas, quae filiorum suorum studet incolumitatem, & quae nihil inausum, & intentatum relinquunt avertenda mala, quae praeficit: denique nil sati validum est ad periculosa han curiositatem cohendam. Scio aliquem nonnunquam hanc falli posse, quia ut plurimum pernicio rum horum librorum auctores illis fallaces incurvant titulos, & sub nomine constantinianarum Religions Veritatum errores suo venditant; & saepe erroris, & heresios nomine insinuant, qui ab ipsis sententis abhorrent. Sed hic praefixus excusat neque legentes; ubi felix locuta fuerit Ecclesia, ubi Episcopi, qui invigilant cura ovium suorum, monent, Autores hanc lopus illis ovina pelle tecos, ubi Doctores illos censoria nota damnantur, ubi tandem causa aedit de illorum nequitur suscipiendi, hoc sati est, ut curofita ista nocens habeatur: quia hoc est obiecto periculi errandi, & nullus dubito quomodo in hujus remittere ponam tot videantur corrupti mortales incidere in sententias periculi proximas, & perniciosestis erroribus patrociniis. *Auctor Sermonum in omniis argumentis.*

Pericula
legendi lib-
ros de fe-
tis hominum
loquentes.

Nec deessit alia species librorum implorant, atque execrabilium, a quibus fatis non cavemus, qui non minori vene- non adspersi sunt, neque minus ad seduccendas, & corrumpendas mortalium mentes idonei. Hi illi sunt, qui effundunt quocumque mortale virus detractionis, & saepe etiam contumeliosissime, ac teterima contra proximum; qui tam men legi non possunt incolunt conscientia; quia non minus peccatum est obtristare alium, quam obtristare audire; neque minus audire, quam legere. Mirum igitur est proculibus, eorum plurimos, qui religioni sibi veterantur aeternam probare detrahent, non verter oculos aperire, ut videant aliquem fatigato pale perfidum, & maledictis acribus lancinatum. Si enim detractio quocumque modo fiat seu verbis, seu scriptis, semper lethale venenum est, atque fontes sunt, qui ea legunt, & audiunt. Quan vero oblatione perfueris, mortale hoc bibens venenum, dum hos libros lue manentes evolvi. Nunquid minori cum periculo per oras, quam per aures venenum admittitur? Famuli id genus libri efficiunt, ut proximi extinxit intereat; hanc illi ex mentibus nostris expungunt; & saepe etiam non contemptu dumtaxat, sed odium, & horrem immittunt. Quo sclerum accusa in iis, qui hoslibros evigilant, ut sua satisfactionis cupiditat, & ultio? Sed nonne est fovere sensus adeo a caritate abhorrentes, expleri improba, & crudeli oblatione videndi aliquem iritatum, & ludibrium faciat, mente sua reperire, ac retinere contumeliosissime dicta, qui illius extinxitionem tunc terrarum orbem inficiuntur; idcirco tandem Ecclesia prohibet non solum eos legi gravissimis penitus propotius, sed eos retinere vetat; tanta est hujus malorum contagio. Verumamen longius Ecclesia cauto procedit; fatus enim est illos ab Hæreticis futile conscriptos, ut eos, utrum usum interdicunt velit: quamvis de rebus agant, que nec ad fidem, neque ad bonos mores pertinent; ne Autorum celebratis, vel operum bonitas iis in argumentis, que gullo sunt in discrimine, inveniat præjudicium in gratiam religionis eorum, vel ne secretum aliud lateat venenum, quod tunc erumpat, quum minus id accidere posse timeatur. *Idem.*

Liber pravi
protectione
factus
additum.

En fatus singulare exemplum fervoris primorum fidem, similique effectus zeli ardentes, ac prudenter incompatabilis Sancti Pauli. Magnus ies Apóstolus Dei Verbum prædicabat, & annuntiabat via salutis Ephesios; fed ut dicens munere suo fungetur; non fatus esse arbitratur lucis Evangelii superstitiones Euthenorum dissipare, & Iudeorum pertinaciam confundere legis sue ceremonias mordicus inherentum; verum etiam admetebat malorum causas convellere, & potissimum refutare inane, & criminosas obsecrationes eorum, qui operam dabant Astrologia judicativa, nec non damnableibus magis Mysteris, quorum numerus ingens erat in illa civitate; cumque hic maxime esset obesus, quem fidei adversari posse videbat, Celestis Orator iste, cum iam ostendisset illudem, atque calumniam harum scientiarum fallaciam, atque diabolicalum, taliter fecit in ammis auditorum suorum imprefacionem, ut ad testamendam faciem errorum suorum penitentiam omnes in medium proplerent libros, a quibus decepti fuerant, eoque palam in signis coniunctiones, dederint vera, sinceraque conversionis monumenta. *Idem.*

Pravi libri
protectione
factus
additum.

Hodierna dicitio me, Auditores, correput eodem ze-
lo, quo tunc fuit magnus ille Apóstolus; & utinam Deus eu-
dium mihi succedum impetrat ita, ut in mentibus ve-
tris verba mea eundem effectum obtineant. Eo fatus fa-
culo, quo mihi perfusum est, pravos libros cauillae esse pleborumque malorum: Fator, auditores, me temperare non posse, quo minus loquar de calamitate quam sibi conflant tot mortales per eam, quam sibi vindicant, licetiam contra Ecclesiæ anathemata, & ponas a Sacris Canonibus inflictas, contra naturale preceptum sese non objiciendi occasioni pecati, contra omnes leges civiles, per licentiam inquam, quam sibi vindicant, & quam illi suaderet nocens curiositas, legendi genus omne librorum, quorum alii quidem inspirant sensus fidel, & Religioni oppofitos, alii vero in vitium, atque flagitiosum nequitum impellunt palam. Nec defuit, qui id sensim, & sine sensu efficiunt emollientes cor-
peris, & lectorum speculum quod debemus obiectere oculis ani-
mæ nostræ, ibi inspecturi animum nostrum; & ubi facile est omnes maculas eius intueri, & quidquid ibi viti deli-
teficit, agnoscere. *Pater Crofci in Afectis.*

Damna
protectione
factus
additum.

Nihil est utilius lectione librorum afecticorum; sed ad Quidam
protectum inde referendum non est feltinante perpervienda, legendi fons
legi utrumque librum, & magna cum attentione intiuenda-
re. Confidite, atque attente legendum est, & ubi ali-
quid nos papagite, iterum, ac tertio repetendum est. Le-
gentes ne quaramus dumtaxat de rebus divinis edoceri;

verum

legendo
libros
afecticorum.

legendo
libros
afecticorum.

legendo
libros
afecticorum.

legendo
libros
afecticorum.

legendo
libros
affecticorum.

verum etiam illas gustare. Animum advertentes ad ea, quae legimus cum Propheta dicere poterimus: *Quoniam dulcis fons noster eloquias tuas; super mel oris meo.* (Psalms. 118.) In posterum oblectabor magis Domine legens testimonia tua, quam tradit Deus, ut sanctas illius voluntates agnoscamus, eaque fideliter adimpleamus. *Pater Cœsifet in Aſſeſſi- clis.*

D E V E R B O D E I,

Quod in omnibus Christianæ Religionis Urbibus prædicari Jubet Ecclesia.

M O N I T U M .

Ecclæsia omnium Christifidelium Mater, a quibus Nomen accepit, postquam eosdem peperit, sanguina circa eos alii, & cibis, quem illis præberet, est Verbum Dei, & Sana doctrina, quam, qui præsumit illi, curare tenetur, ut in omnibus Orbis Christiani civitatis predicetur. Hac de causa diuinanum hoc Verbum in ipsa Scriptura passim Animæ cibis occupatur: Non in solo pane vivit homo, sed omni verbo quod procedit de ore Dei; (Math. 4.) & a Sanctis Patribus dicitur eæ spiritualis, que alii, atque tuerit vitam gratia, sine illa statim exarcerent, nec du subfistere posset. De necessitate, atque effectibus Sancti bujus Verbi, deque fructu, quem in mundo peperit, & ad hanc quoque diem patet, fatis prolixè verba fecimus, ut post ea, que a nobis allata sunt Tomo Quarto Bibliotheca nostra, & aliis, opus non sit, ut fatus loquamus; sed bujus cibi Cœlestis tedium, & fames, qua laborant tot populi ob defectionem Conciliatorum, qui illam distribuant: Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis, (Tren. 4.) nos cogit sequi Ecclesiæ sensum hac in re, ut videlicet hostem eos, ad quos speciat hunc Dicini Verbi panem frangere, ut illum accommodent indigentibus, atque illum ammentent eo modo, qui sit idoneus ad illos matriendos, ac roborandos, secundumdamque vitam gratia, quam in Sacramentis accepimus.

D E V E R B O D E I,

Quod in omnibus orbis Christiani oppidis prædicari jubet Ecclesia.

De Verba funditus ministerio Prædicacionis, quæ necessaria semper fuerit ad aeternam salutem consequendam doctores fidelis opera, ac ministerium, liquidum distin- guntur: (Rom. 10.) quomodo audient sine predicatori? Quomodo vero predicabunt, nisi mittantur? (Hebr. 2.) & quidem ab ipsius mundi origine, clementissimus, & benignissimus Deus suis nunquam desit: sed multifarum, multique modis locutus est Patribus in Prophetis, eis pro tempore conditione ad Cœlestem beatitudinem cœrum, ac directum iter monstravit. Sed quantum predixerint, daturum se doctorem iustitie in lucem gentium, ut estet fatus eius usque ad extremum terræ, novissima locutus est nobis in Filio, quem etiam vox e Cœlo delapsa a magnifica gloria, suffit, ut omnem audirem suorum preceptio obtemperemus. Denique vero Elius alias dedit Apostolos, alias Prophetas, alias Patres, atque Doctores, qui Verbum vita annuntiarent, ne circumferremus tamquam parvuli, illustrantes omni vento doctrina, sed firmi fidei fundamento advenires coadiutorum in habitaculum Dei in Spiritu sancto. Ac ne quis verbum auditor Dei ab Ecclesiæ ministeriis tamquam Verbum bonum, sed sine vere est, Verbum Cœlestis accipiet: ille ipse Salvator noster, tantum autoritatem eorum magisterio trahi- bundam illis statuit, ut diceret, qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit. Quod quidem nos de istis tunc, quibusdam sermonebatur, intelligi voleat, ut verbum omnibus estiam, qui legitima successione secundum manus obtinet, quibus se omnibus diebus usque ad consummationem facilius affuerit esse possit. At vero cum hac diuinæ Verbi predicatione non quam intermixta in Ecclesiæ debet, sum certe hoc tempore majori studio, & pietate elaborandum est, ut sana, & incorrupta doctrina, tamquam pabulo vita fideli manutinetur, & conservetur. Exierunt enim falsi Prophetæ in mundum, & quibus deit Dominus: Non mittebam prophetas, & ipsi curabant; non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant, ut variis doceant; & pergantur Christianorum animos depravarent. Ex Catechismo Tridentini.

Oecumenico Tridentini Synodi Patribus vobis est maxime re- cur editus: ferri, si liber Sancti Symodi autoritate ederetur, ex quo Parochi, vel omnes: illi, quibus docendi munus impoſitum est, certa præ- cepta petere, acque deponere ad fidelium adiunctionem possent, ut quenadmodum unus est Dominus, & una fides, ita etiam una fidei tradenda fidelis, & omnia pietatis officia populus Christianum eruditus, communis regula, acque praefcriptio. Ergo cum multis suis, que ad hanc rationem pertinere videantur, nemo exfiliiat, illud Sancti Symodi praefactum scilicet, ut omnia Christianæ fidei dogmata, uno libro comprehensa, subtiliter explicarentur: quod ab illis fieri solet, qui se professum uniuersitatis Religionis institutionem, & doctrinam tradere: id enim & infiniti operis scilicet, & infinito minus convenienti perspicuum est: Sed quoniam Parochi, Sacerdoti, & reliquo animarum curatores eorum rerum cognitione insitudo fiscipiz, que parochialis manuus maxime propria sunt, & ad fiduciam caprum accommodata, ea tunc in medium afferri voluit, que hat in re pium Paforum studium, si in difficultioribus divinorum rerum disputationibus non ita veritati fuerint, adjuvare posse. Ex Catechismo Concilii Tridentini.

Dicitur ad: Cum autem in omni re tradenda plurimum interfit, tunc hoc,

non servet Ecclesia? Quod in mundo malum esset, si neque politiorum litterarum, neque Philosophie, Jurisprudentie, Medicinæ præcepta traderentur? Attamen defectus hic temporaliter tantummodo detrimentum afficeret: verum si in Ecclesia non docerentur ea quæ pertinent ad fidelium professionem, hoc profecto æternam affteret calamitatem. Hinc Salvator precipens ut discipuli in omnes orbis plagas prædicaturi proficerentur, non jubebat solum homines ad fidem converti, sed etiam in eadem retineri; quod fieri non poterat, nisi fidelibus verbi Cœlestis pabulum ministrare perverferent. Nam sicuti Christiana Religio, verbo Dei suam debet institutionem, dubitari non potest quo minus hoc ipsum verbum omnino sit necessarium ad eamdem fervandum, ejusque fides latius protendens; nam haec arti populi fidei veritates, & Evangelii placita explicantur.

Pater Segnari de Curatorum Officiis.

Probari non potest ea, que dicunt Canonæ, Concilia,

& Ecclesia Patres de verbo Dei, simplex esse monitum,

non autem præceptum; ponat quippe auctorissima, quas min-

nuntiant nonnulli severissima obligations effectus esse possunt;

Præterquam præcepti, & imperi nome passum inveni-

tur in Concilio Tridentino, eadem de re: mandat Santa Sy-

nodus &c. (Sess. 22. de Sacrifici Miss. c. 8. sess. 24.) dicit etiam

Sessione 24. Præcepte Santa Synodus. Sed hoc verba mandat,

& præcepti nomine formalem significant obligationem? Ita fa-

cta Sacra Congregatio Cardinalium Sacri Concilii Interpre-

ture declaravit. Sin autem his Ecclesie legibus adjicere vel-

lemus Sanctorum Doctrorum testimonia, innumeræ essent in

medium profera.

Ministri quibus cura tradita est Dei verbum prædicandi,

& qui divini horis verbi pabulum populus negant, corum

fuit uultu hominidæ, itaque applicari possunt illa Sancti

Augustini verba in alio argumento. Si non pavili, occidi-

men.

Profecto secundum juris canones mater, quæ filium non alti-

sum, illum censetur occidere perinde ac ipsum jugulare.

Nonne hoc ipsum de illo dicendum est, qui cum per Ba-

ptismum peperit animas J. C., illas spirituali fame finit in-

termori? Vt igitur illi, nisi prædicaverit, quemadmodum

dicebat olim de ipso Sanctus Paulus Apostolus: *Va enim mihi, si non Evangelizero, necessitas enim mihi inservit.* (1. Corint. 9.) Propheta quoque eodem modo loquitur: *Va mihi, quia rauus.* (16.6.) Ila ut cum nobis credita fuerit hæc pro- vicia Cœlestis hujus feminis distribuendi, va nobis, nisi effuderimus illud, va nobis quibus sacram hoc ministerium creditum fuit, si recuitemus, & si negligemus prædicare veritatem Evangelii, quas prædicaverunt Apololi: Audiri ne possunt hec undique circumstrepentes minz quia terreas? Inferunt ergo hiac, vel rite nobis obendum esse hoc verbi ministerium, cum animalium salubris fons fuerit demandata: vel hanc nobis abdicandum esse provinciam: Nil me- dium. Pater Segnari de Curatorum Officiis.

Affirere possimus in hoc maximam Evangelici Praconis Predicatio-

rebus submis-

tere debet

Sermones

autem

grum fini-

lorum.

Ita ut illa aptare debet ad captum omnium; aliquip qui-
quid dictum erit eumdem habebut effectum, quem tela
extra teli jactum explosa: rumorem excitare possunt, & ni-
hil præterea. Legite Evangelium: illinc hanc methodum su-
mum. Vide quomodo Salvator jugiter parabolis utatur, vi-
videlicet familiaribus similitudinibus. *Sed parabolis non lo-
quatur ei,* (March. 13.) non solum quia tunc temporis apud
Iudeos ea videbat consuetudo, sed multo magis, quia igno-
ranti illis doctrinam erat traditurus, Errata abscindit a co-
stitutione mundi, (March. 15.) & docilem sibi populum erat
paratus. Itaque utitur illæ similitudinibus ductis a feminis,
nunz aquæ familiaribus, ut populus intelligenter ea, quæ do-
cebantur; vel si non statim alsequeretur illa propter rudem
caritatem, atque corruptionem, inde fatem arriperet occa-
sione interrogandi Salvatore, orandi, ut eas sibi par-
abolas explanaret: *Edificem nobis parabolam istam.* Cum vobis
occurrit enim genus vulgaris similitudines, eas in adversariis
eiusne atrox, ut ubi tulerit occasio illis utramque, & ut
aliquæficiat marie, ut ait, vestro alias similes inventire.
Pater Segnari de Curatorum Officiis.

Si raro accidit, ut omnes auditores attenti sint, raro ex-
iam accidit, ut omnes sint distracti; cum illi his officient.

Ad hoc Sanctus Paulus præcipit Timotheo, ut usque ad im-

portunitatem prædicet; *opporiente, impetuose.* Cetendum igitur
est, si qui te audiret reculent. Ministri Domini, qui ex-
mera caritate prædicant, abstinere possunt, ubi non libenter
audiuntur; tu vero qui hoc agis ex justitia, practices oportet
pro illis ipsi, qui a te sibi negligunt prædicari, cum sint e tuo grege. Ratio hæc responsionis loco esse potest excusa-
tionis, quam officium. Populum exhortationibus tuis non pro-
ficere: officium tuum est id genus circumstabilitum non pen-
det; proficiat ille, nec ne, tempore tibi prædicandum est,
ex quo animalium cura tibi fuit demandata. In Ministris
verbi Dei Prædicatio officium est spirituale, ac determina-
tum: quomodo hoc munere fungi debent, licet præficere non videantur. Si verbi ministri animas convertere tenerentur, sibi a prædicandi munere exirem potebat; hoc posito, quod prædicatio sua non converteret illas: Sed J. C. est il-
las convertere; tui vero id ab labore impendere: *Curem exigit, non curationem.* (S. Bernard.) Ubi feceris quantum est in te, fundus es munere tuo; *Si omnia fecit, us sanare, pugna medicis partes suas.* Ministris Domini celare non potest
quoniam animibus sibi creditis, licet obdurate fuerint, subiectum importiat precium fumarum? Immo tunc tenentur magis pro illis preces fundere. Hoc ipsum de Prædicione dicendum; nam quoniam Dominus non indiget orati, & orari vult tamen, ut animas converterat; similiter quam illas convertere possit sine prædicione, tamen vult hanc aliquid conferre. Hæc Sancti Augustini animadversio diluit omnia argumenta, quæ afferit possunt in oppositum hoc in articulo. Præterea non semper intelligitur, utrum spiritua- lis fructus prædicacionem semper sublegatur, necne. Ani-
mabus accidit, quod in fluminibus quibusdam videmus, quæ adeo lento gradu procedunt, ut recedere posse videantur: Dei verbum nunquam perit. Hoc ipse teatetur Deus: *Ver-
bum meum non revertere ad me vacuum, sed facies quicunque
volunt, & prosperabit in his, ad quo misit illud.* (J. 5.5.) Una haec cogitatio excite nos debet, & in memoriam no-
bis revocare id, quod dixit Deus Jeremias: *Noli sublare
verbū,* si forte audias, & conversans uniusquisque a via sua

methodus, qui Dominus iubet uti Ministris suis, cum

per Ecclesiam præscrifti illis, ut præparent Populo suo viam

salutis, ea est, ut non solum illam planant faciant, sed eti-
am eisdem lapidibus sternant: *Præparate viam populi, planum*

scitum iter, aligite lapides. (J. 5.6.) Minister verbi Dei com-

planat viam, cum a sermibus suis eas afferat difficultates,

que prohibent, ne facile intelligentur; id quod facere opus est:

est: eam vero sterni electis lapidibus, cum replet sermone

is circumstant, quæ magis apta sunt, & quibusdam per-

sonarum generibus appositæ. Talis vera est ratio consolandi

Ecclesiam, & abstergendi lacrimas, quas fundit vidē-

tiæ tantum filiorum numerum spirituali fame intercon-

titum: Non quod tempore deficit verbi pabulum, sed quod de-

bet, qui frangat patem, cumque apter singulorum imbecil-

itatis, & ingeni: unde accidit, ut cum parvulis illum ne-

queat digerere, nullum inde fructum percipient. Parvuli

petentem patem; & non erat, qui frangere ei. (Tren. 4.) Sumi

mi cuiusdam viri sententia est, non modicam fidelium par-

tem damari propter modicam curam, qua verbi Pracones

explicant Christianas veritatem, neque enucleatius propon-

illæ, inde praticæ conclusiones inferendo. Pleraque tem-

poris pars impenditur dicendo ea quæ nimis generalia sunt;

audiatores necluent vel nolunt ea sibi peculiariter applicare;

igitur vobis suppleendum est. Prædicantes, exempli gratia,

mundi gloriam nonnisi vanitatem esse; descendite statim ad

proxim: sentiant auditores vobis, cavendum esse sibi,

ne evitandum leye aliquod irrationis dictum, immodeste se

gerant in Templo; neibi jurentur, au colloquuntur, quia

hoc alii faciunt: ne a Sacramentorum frequenter abfincant-

ob humanas rationes; ne luxum sequantur, & ea indumento-

rum.